t voorgelegd
of getuigen,
e Kerk niet
recht op den
voor de be-
eel vereischte
ind belijdenis
of niet, raakt
en doop niet,
opzichte van
geval genoeg-
agen, dat het
gevoed. Wat
ld heeft, om
kinderen de
or de doop-
ind zóo maar
p neerkomen,
kind doopte
or de Christe-
hebben, wat
r grondbegin-
rkrecht. In de
Gereformeerde
ulk een garan-
Gereformeerde
lfs de conditie
ning van den
meerde Kerk
llen van dezen
t ze principieel
van den doop

ke opvoeding
elk kind ge-
niets vreemds
Kerk ook in
Eigenaardig
tie hier een
t, omdat de
is. Gemeenlijk
de natuurlijke
den doop op,
s deze belofte
n onderscheidt
Kerkrecht van
llen zien, dat
lijk recht der
en hen in de
ordelijke per-
van het kind
ers belijdenis
mondige leden
belofte daarom
aangenomen,
estigd of aan-
getuigen. Niet,
optreden van
ben afgekeurd;
neen gebruik,
de gelooviger
en ziet men de
kens vermeld.
ptreden dezer
„middelmatige
lers vrij liet.
swam de zaak
ijke staat der
s. Vooreerst,
eest voor, als
n de Gerefor-
nog Roomsch,
h waren, toch
rmeerde Kerk
nderen in de
laten doopen.
n onze vaderen
zondere waar-
van het kind
eden zou. Een
r, wanneer de
de Kerk waren
eloofs hadden
levenswandel
aren gecensu-
nog niet tot
werden de
erden wel ge-
ten de ouders
voor de op-
belofte deser
gzamen staat
chiedde in de
lers nog geen
afgelegd; deze
nden, evenmin
Kerken of de
de stipulatiën
omdat hun
urborg aan de
de Gerefor-
gevallen het
in plaats van
en dit daarom
van den doop
te tijden af in
practijk ge-
alle Gerefor-
en in andere
door de beste
ons Geredor-
oetius. En de
door het op-
gevallen als
nders gedaan
n wat steeds
en usantie en

oe dit zooge-
aan is, welke
rre dit stelsel
aanbeveling
echter eerst
eg te worden
natuurlijke
dit getuigen-
en bedenking,
ctischen vorm
op niet zouden
ten doop te
eantwoorden,
van hun kind
te zijn.
hebben opge-
tuiging zeker
nsterdamsche
moet op dit
dieper wor-
spil, waarom

het vraagstuk in hoofdzaak draait, of wil men liever, het is juist deze o. i. onjuiste opvatting, die oorzaak is, dat de ouders in zulk een geval vaak weigeren hun kind te laten doopen. Ze willen bij den doop hun plaats niet door een ander zien ingenomen. Kan dit bezwaar opgelost worden, dan is daarmede ook een der oorzaken weggenomen, die tot het ongedoopt laten van deze kinderen aanleiding gaf.

Nu zij in de eerste plaats opgemerkt, dat ons Doopsformulier zeker geen aanleiding geeft tot de opvatting, alsof in zulke gevallen de ouders niet antwoorden mochten. Stond er: waarvan gij ouders (of getuigen) zijt, dan zou er grond wezen om te zeggen, dat *alleen* de vader of *alleen* de getuige antwoorden mocht. De getuige zou dan *in plaats van den vader* optreden, en de vader zelf zou wegvallen. Nu er echter staat: waarvan gij *vader of getuige* zijt, wordt blijkbaar ondersteld, dat wanneer naast den vader een getuige optreedt, het antwoord door beide zal gegeven worden. Indien de vader zelf het antwoord niet geven kan of bij den doop niet aanwezig is, zal de getuige alleen antwoorden, maar wanneer de vader wel aanwezig is en te antwoorden verlangt, kan er dus op grond van ons Doopsformulier hiertegen geen bezwaar worden ingebracht. Een analoog geval vindt plaats, wanneer naast den vader de moeder bij den doop optreedt en de vragen beantwoorden wil. Ons doopsformulier noemt de *moeder* niet. Dit weglaten van de moeder is niet alleen daaraan te wijten, dat toen ons formulier opgesteld werd, nog algemeen het gebruik bestond, dat de kinderen zeer vroeg gedoopt werden en de moeder er dan gemeenlijk niet bij kon zijn, maar vindt niet minder daarin zijn oorzaak, dat onze Kerken er nadruk op leggen, dat de *vader*, als hoofd van het gezin, de verantwoordelijke persoon is voor de opvoeding van het kind en dat hij daarom de stipulatien heeft aan te gaan. Dat de moeder even goed invloed heeft op de opvoeding van het kind, behoeft wel niet betoogd te worden en wordt door de Gereformeerde Kerk niet ontkend; in het oudste doopsformulier onzer Kerken door à Lasco opgesteld, stond zelfs uitdrukkelijk: of gij vaders niet erkent, dat het uwe plicht en roeping is te zamen met uwe echtgenooten, de moeders dezer kinderen, te zorgen, dat deze ten doop aangeboden kinderen, wanneer ze opgroeien, onderwezen worden in de ware kennisse en vreeze des Heeren? Maar hoeveel beteekenis ook aan de taak der moeder gehecht wordt, de Kerk eischt bij den doop de belofte der moeder niet, omdat de man als het hoofd van het gezin de verantwoording voor de opvoeding draagt en daarom zijn belofte *voldoende* is. Toch zou men dit juiste beginsel al te ver drijven, wanneer men uit het feit, dat de naam van den vader alleen in ons doopsformulier staat, wilde afleiden, dat ook wanneer de moeder aanwezig is, het afleggen der belofte haar niet veroorloofd zou mogen worden. Terecht heeft de Synode van Arnhem zulk een Principiënreiterei veroordeeld en beslist, dat wanneer de moeder aanwezig is, haar het recht moet worden toegekend op de doopvragen te antwoorden. Alleen heeft men wel in het oog te houden, dat ook wanneer de moeder antwoordt, de belofte van den vader en die van de moeder daarom nog niet op één lijn staan. De belofte van den vader is de eigenlijke *grond*, waarop de doop bediend wordt; hij als hoofd van het gezin gaat de stipulatie aan, en ook al antwoordt hij alleen, dan is zijn belofte op zichzelf volkomen genoegzaam om den doop te bedienen. De moeder, wanneer zij mede op de doopvragen antwoordt, verklaart harerzijds alleen met die belofte in te stemmen.

Zoo is het nu ook, voorzoover een vergelijking door kan gaan, in het geval, waarin beide ouders nog onmondige leden zijn en daarom een getuige moet optreden. De naam getuige is hier eigenlijk onjuist; beter ware het geweest, wanneer deze naam althans voor deze gevallen vermeden ware; oudtijds sprak men in de Christelijke Kerk van sponsor of fidejussor, d.w.z. van *borg*, en deze naam drukt veel juister uit, wat hier eigenlijk bedoeld wordt. Maar ook al laten we dit vraagstuk van den naam, waarop we later terug komen, thans rusten, duidelijk is, dat de beteekenis van den getuige daarin schuilt, dat hij optreedt om den Kerkeraad den noodigen *waarborg* voor de opvoeding te geven. Evenmin als een verbintenis van een minderjarige rechtsgeldigheid heeft, wanneer de ouders of voogden hun naam niet onder die verbintenis zetten, zoo is het ook hier. Het woord en de belofte van een onmondig lid der Kerk is niet voldoende, en de belofte van den getuige is daarom de grond, waarop de doop bediend wordt. Hij als mondig lid der Kerk neemt de verantwoordelijkheid op zich, en op zijn woord kan de Kerk vertrouwen. Maar dit belet niet en behoeft ook voor de Kerk geen beletsel te wezen, dat ook de ouders hun instemming kunnen betuigen met deze verbintenis, evenals een minderjarige wel degelijk zijn naam onder een acte stellen mag, al wordt deze acte eerst geldig door de onderteekening van den voogd. Zelfs kan men hier nog verder gaan en zeggen, dat de Kerkeraad er juist belang bij heeft, dat ook de ouders met die belofte instemmen en haar bevestigen. Al zijn de ouders in kerkelijken zin nog onmondig, ze zijn toch gewoonlijk in burgerlijken zin meerderjarig en kunnen wel degelijk in rechten een geldige belofte afleggen. Voor de opvoeding van het kind zou het bijv., wanneer de ouders kwamen te overlijden, wel degelijk beteekenis kunnen hebben ook wanneer de zaak voor den rechter kwam, wanneer de belofte niet alleen door een getuige, maar mede door de ouders was afgelegd. Ook in verband met het jongste arrest van den Hoogen Raad, volgens hetwelk het lidmaatschap der Kerk van minderjarigen berust op de wilsdaad van den vader, die het kind heeft laten doopen, zou hierover nog meer te zeggen zijn. Maar ook afgescheiden van deze juridische quaesties, spreekt het wel vanzelf, dat de Kerk veel meer invloed op de conscientie der ouders zal kunnen uitoefenen, wanneer de belofte mede door hen zelf is afgelegd, dan wanneer dit alleen door een doopgetuige is geschied. In plaats van den ouders het recht te ontzeggen op de doopvragen te antwoorden, zou het daarom veeleer roeping en plicht van den Kerkeraad wezen, om juist bij de ouders er op aan te dringen, dat ook zij de belofte afleggen, opdat daardoor de waarborg voor de Christelijke opvoeding des te sterker worde. De belofte van ouders, die zelf nog geen belijdenis hebben afgelegd, mag zonder meer onvoldoende wezen om het kind te laten doopen en daarom aanvulling en bevestiging behoeven door het optreden van een belijdend lidmaat der gemeente, maar de ouders blijven toch altoos de door God aangewezen opvoeders van het kind, en zonder hun toestemming en inwilliging zou een doopgetuige of, gelijk men oudtijds zei, een doopvader, voor de opvoeding van het kind zelfs niets kunnen doen. Daarom is er niet alleen in het minst geen bezwaar tegen, dat de ouders de belofte mede afleggen, maar is dit zelfs naar onze overtuiging zeer gewenscht.

DR. H. H. K.

Uit de Pers.

Ds. Gispen van Zwolle, die naar het voorbeeld van zijn vader, in het *Gereformeerd Kerkblad* voor Drenthe en Overijsel brieven aan een vriend in Jerusalem schrijft, heeft het in zijn jongsten brief over een ondeugende liefhebberij, die onze landgenooten maar al te vaak bekoort, om nl. kousen uit te halen, die een ander gebreid heeft.

Ziehier welke toepassing hij van dit beeld maakt, na vooraf herinnerd te hebben, wanneer hij 't eerst dit beeld hoorde gebruiken.

Waarde Vriend,

Levendig herinner ik mij nog een woord van den Voorzitter van het Centraal-Comité van antirevolutionaire kiesvereenigingen op de Deputatenvergadering van 1901. Het ging toen over de leerplichtwet, die aangenomen was in de Tweede Kamer door de krachtige medewerking van een paard, dat zijn Hoogedelgestrengen berijder te rechter tijd afwierp, zoodat deze verhinderd werd naar de Tweede Kamer te gaan om tegen te stemmen. Op de Deputatenvergadering werd door onderscheidene kiesvereenigingen voorgesteld, op het program van actie voor de komende verkiezing te plaatsen: intrekking van de leerplichtwet. De voorzitter, Dr. Kuyper, wiens woord op de Deputatenvergadering nog wel een weinig invloed heeft, verklaarde er zich tegen. »Het gaat niet aan«, zoo zeide hij, »dat de eene regeering een kous breit, en de opvolgende regeering ze weer uithaalt. Op die manier kan ons volk niet geregeerd worden«. Onder het uitspreken van deze woorden maakte de voorzitter zulk een treffende, het uithalen van een kous nabootsende beweging met zijn handen, dat ik nog wel eens dikwijls aan die geste met haar bij uitstek komisch effect heb teruggedacht. Kousen uithalen, die een ander gebreid heeft, is eene liefhebberij, die vele landgenooten bekoort en blijft bekoren.

De Tweede Kamer is wekenlang bezig geweest om eene nieuwe kous te breien. Het is de wet die bij invaliditeit en ouderdom, den arbeider pensioen verzekert. Deze kous is wat de Tweede Kamer betreft gereed gekomen, en ik denk niet, dat de Eerste Kamer al den arbeid daaraan besteed weder zal ongedaan maken. Daar is echter al door de vrijzinnigen aangekondigd, dat, mochten zij de meerderheid verkrijgen bij de aanstaande verkiezing, deze kous van Minister Talma zonder eenige aarzeling zal uitgehaald worden.

— — — — — — — — — — — —

Het is echter niet alleen op Staatkundig gebied, dat de rechte Nederlander van het uithalen van pas gebreide kousen houdt. In ons kerkelijk leven kennen we die zucht ook wel. Zoo trekt in onze Zendingskringen nog al de aandacht het schrijven van den Frieschen Missionair-Dienaar des Woords te Keboemen, Ds. K. van Dijk. In het Gereformeerde Theologisch Tijdschrift heeft deze broeder reeds eenige artikelen geschreven tegen de organisatie van ons Zendingswerk sinds de Synode van Middelburg van 1896. Deze artikelen hebben groot opzien gebaard — en niemand minder dan Dr. Sillevis Smit, nu professor, heeft de eerste artikelen van Ds. van Dijk beantwoord. Maar deze is niet overtuigd en gaat verder het bekende rapport over de Zending, van de hand van Dr. Kuyper, op die Synode uitgebracht en door haar aangenomen, bestrijden. Hij is, voor zoover mij bekend is, de eerste, die het doet. We zijn er steeds over verblijd geweest, dat we sinds Middelburg het tenminste over de Zending met elkander eens waren. Ook gaf het ons wel eens voldoening, dat zelfs Hervormde Zendingsmannen het Zendingsrapport van 1896 bestudeerden en prezen. Helaas, nu is deze schoone illusie weder verstoord! Het was dan ook al te schoon, dat op één punt althans alle Gereformeerden gelijk dachten en van één gevoelen waren. Welke bezwaren br. van Dijk dan wel heeft tegen de organisatie van onzen Zendingsarbeid? Wanneer ik zijne artikelen goed heb begrepen, gelden zijne bezwaren voornamelijk den naam Missionair-Dienaar des Woords, sinds 1895 aan wie uitgezonden werden gegeven, en de uitzending door eene plaatselijke kerk. Br. van Dijk wil liever heeten Evangelist, en de uitzending laten geschieden door eene classis of een Synode. Die bezwaren wegen bij hem sterk. Hij had ze niet toen hij uitgezonden werd. Zij zijn allengs bij hem gerezen terwijl hij op het Zendingsveld arbeidde. En ze wegen hem zwaar. Nu is het mij althans nog niet gelukt, mij in zijn gedachtengang te verplaatsen en met zijn argumenten in te stemmen. Zijn het gemoedsbezwaren, welnu, dan moeten we ze eerbiedigen. Maar daar is nog geen reden om de kous te gaan uithalen. Is Missionair-Dienaar des Woords niet veel deftiger naam dan Zendeling? Ligt er in zoo'n vreemd voorvoegsel — missionair — niet iets dat eerbied afdwingt? Een naam van vreemden klank imponeert altijd meer en sterker als een gewone naam. En de naam Evangelist lijkt mij geheel onbruikbaar. Een Evangelist is in ons land iemand, die in een achterbuurt werkzaam is om 't Evangelie te brengen aan verlorenen en verwaarloosden in de schaduw van de kerk, of iemand, die tot taak heeft in een locaal de rechtzinnige leer te prediken als in een Hervormde gemeente de kansel gebruikt wordt om Christus als eenigste Zaligmaker te loochenen. Bovendien, what is in a name — wat is er aan een naam gelegen? Wil men liever spreken van een Zendingspredikant, het is mij wel. Het zou mij niet het minst hinderen in het prediken, van het Evangelie aan Mohamedanen. Het zal den Javanen vrijwel onverschillig zijn hoe de man genoemd wordt in Nederland, die hun de nieuwe leer verkondigt. Ik geloof niet, dat hun dit een beletsel zal zijn om Christen te worden of anderzijds een prikkel om de nieuwe leer aan te nemen. Zoo ik mij niet ten eenenmale vergis, is die naam vrij onverschillig en zullen ze wel wat moeite hebben, zoo ze moeten zeggen: Missionair-Dienaar des Woords. Trouwens, daar kunnen wel Hollandsche Gereformeerden zijn die het ook een »mondvol« vinden. Hoe nu br. van Dijk bezwaar kan hebben, dat een Dienaar des Woords verbonden wordt aan een plaatselijke kerk, is mij ten eenenmale een raadsel. Ieder Gereformeerde gevoelt instinctmatig, dat alleen tot een plaatselijke kerk het ambt behoort. Classicale en Synodale predikanten zijn voor ons vreemde uitvindingen. Kan dat beginsel om de zwakheid van de zendende kerk slechts formeel worden toegepast — zoodat verschillende classes, ja zelfs twee of meerdere provincies moeten samenwerken zal de uitzending geschieden, dan vind ik dit niet dan natuurlijk. Slechts één bezwaar van br. van Dijk kan ik begrijpen. Hij schrijft toch, dat men wel eens in Friesland voorgesteld heeft een andere dan de tegenwoordige zendende kerk aan te wijzen tot zendende kerk. Deze zou dan ook den Missionair-predikant des Woords overnemen. Herinnert dit niet aan oude tijden, dat de grond met de »opgezetenen« werd overgedaan? Me dunkt, br. van Dijk moest maar de organisatie van de zending nu laten rusten. We zijn in Nederland dankbaar dat deze haar beslag heeft. We hebben waarlijk kwesties genoeg en we zien allen hier begeerig uit naar den zegen van den Heiligen Geest over onzen Zendingsakker. Ach, als we eens van rijken zegen mochten hooren, hoe zouden we ons verblijden.

Officieele Berichten.

Classe 's-Gravenhage.

De kerkeraad der Gereformeerde kerk van 's-Gravenhage bericht, dat de classe 's-Gravenhage D.V. vergaderen zal te 's-Gravenhage op Dinsdag 6 Mei a.s., gewone tijd en plaats.

Punten voor het agendum worden ingewacht vóór Dinsdag 15 April e.k. bij den scriba, Van Speijkstraat 105, 's-Gravenhage.

Namens den kerkeraad voornoemd:

C. LION CACHET, *scriba*.

's-Gravenhage, 31 Maart 1913.

Classis Gouda.

Naar art. 3 en 5 huish. regl. zal de gewone vergadering der classis Gouda D.V. gehouden worden Dinsdag 20 Mei e.k. te Gouda. Aanvang 9 uur.

Punten voor het agendum worden ingewacht vóór 23 April aan het adres van eerstondergeteekende.

Namens den raad der roepende kerk Schoonhoven B:

J. J. OSINGA, *praeses*.
G. J. V. D. BERGH, *scriba*.

Schoonhoven, 2 April 1913.

Kort verslag van de vergadering der classis Schiedam, gehouden te 25 Februari 1913.

1. De vergadering wordt geopend door Ds. Goris met het doen zingen van het 3de vers uit den Morgenzang, lezing van Filip. 2 : 1—11 en gebed.

2. De credentiebrieven worden nagezien; alle kerken der classis zijn wettig vertegenwoordigd, terwijl twee kerken eene instructie hebben.

3. Het moderamen neemt zitting: Ds. J. J. Berends, praeses, Ds. H. van Anken, assessor, Ds. C. Diemer, scriba. De notulen worden gelezen en goedgekeurd.

4. Ingekomen stukken: *a.* een schrijven van de kerk van S., in verband waarmede zij advies ontvangt in zake wijze van verzoening bij een gedwongen huwelijk; *b.* schrijven van de classis Brielle, met verzoek om bijstand in de bediening des Woords in de maanden Juni, Juli en Augustus. Gevraagd zal worden aan de classis Brielle, of de vacante kerken wel actief zijn in het beroepingswerk. Het verzoek wordt overigens toegezegd.

5. Rapporten: *a.* De quaestor der classis Ds. Hagenbeek brengt verslag uit van den staat der kassen. Ds. Jonkers en Ds. Sieders, benoemd om de stukken van den quaestor na te zien, doen in de namiddagvergadering mededeeling, alles in goede orde bevonden te hebben; *b.* het rapport inzake archief zal een volgend keer ter tafel komen; *c.* Ds. Jonkers rapporteert uit naam van de commissie tot het nazien van het huishoudelijk reglement. Eenige wijzigingen worden voorgesteld en aangenomen.

6. Een kerk ontvangt advies inzake een huwelijk, terwijl een andere kerk advies ontvangt in verband met toepassing van den 2den trap van censuur.

7. Uitvoerige bespreking heeft plaats van het gedrukt rapport der commissie voor Bijbelvertaling over het voorstel van de kerk te Hoek van Holland. Het resultaat is, dat de classis het volgend voorstel overneemt:

De classis Schiedam, toestemmende, dat onze bijna 3 eeuwen oude Staten-Overzetting des Bijbels niet meer in overeenstemming geacht kan worden met den tegenwoordigen stand der taalwetenschap; ten volle overtuigd, dat tot geen nieuwe overzetting behoort te worden overgegaan, tenzij zulk een arbeid verricht worde door mannen van Geref. belijdenis, wien ook wat wetenschap en Godsaligheid betreft, het volste vertrouwen mag geschonken worden; met smart overwegende, dat ons volk door particuliere Bijbelvertalingen, die òf geheel verwerpelijk òf althans onbetrouwbaar zijn, geheel verontrust en in verwarring gebracht zal worden; besluit aan de Particuliere Synode van Z.-Holland (Zuid) te verzoeken, om aan de e.k. Generale Synode in overweging te geven, of thans niet de tijd gekomen is, om maatregelen te nemen voor een nieuwe overzetting der Heilige Schrift, uitgaande van de Geref. kerken in Nederland.

8. Rondvraag art. 41 heeft plaats. Een kerk doet mededeeling inzake toepassing van censuur.

9. Regeling vacaturebeurten in de classis Brielle: Juni Ds. C. C. Koster, Juli Ds. W. Sieders, Augustus Ds. F. W. Sluyter.

10. Ds. van Haeringen doet mededeeling van de ingekomen collecten voor het Provinciaal weeshuis.

11. Samenroepende kerk voor de volgende classisvergadering, welke D.V. 27 Mei zal gehouden worden, is de kerk van Pernis.

12. Korte notulen worden gelezen, waarop de vergadering met dankzegging wordt gesloten door Ds. van Anken.

H. W. FELDERHOF, *adjunct scriba*.

Kort verslag van de vergadering der kerken in de classe Barendrecht, gehouden te Barendrecht 5 Maart 1913

1. De praeses van den kerkeraad der roepende kerk Ds. van Pernis van Heerjansdam opent de vergadering te half negen ure. Gezongen is Ps. 89 : 1, gelezen Ps. 122. De praeses gaat voor in gebed.

2. De credentiebrieven worden nagezien door Ds. Runia en Schouten. Aan een afgevaardigd diaken wordt keurstem verleend.

3. Het moderamen bestaat uit Ds. van Pernis praeses, Ds. Kunst scriba en Ds. Greydanus assessor.

4. De notulen der vorige vergadering worden gelezen en geteekend.

5. Gelezen wordt een rapport inzake een financieele regeling ten behoeve van de kerk van Klaaswaal. Een enkele broeder heeft principieele bezwaren. Het voorstel der commissie wordt met overgroote meerderheid van stemmen goedgekeurd.

6. Ds. Mulder rapporteert als quaestor over artt. 11 en 13. Broeder G. A. Diepenhorst evenzoo als classikaal quaestor.

7. Ingekomen is van de classis Brielle een verzoek om hulp in den dienst des Woords. Besloten wordt, van Maart tot Augustus maandelijks een dienaar des Woords voor één Zondag af te staan. Aan de kerk van Klaaswaal worden voor de volgende drie maanden drie Zondagen toegestaan.

8. De stukken betreffende het beroep van Ds. van Duin van Oudderp naar Bolnes worden gelezen. Het beroep wordt geapprobeerd.

9. Een voorstel van de kerk van Barendrecht tot deelneming aan het binnenkort te houden Congres voor Geref. Evangelisatie wordt aangenomen. De afvaardiging wordt geregeld.

10. Pauze wordt gehouden, aan het begin waarvan Ds. Steenhuis en aan het einde waarvan Ds. Heidema in gebed voorgaat.

11. Aan de orde komt een tweede voorstel van Barendrecht, om een commissie te benoemen die een onderzoek zal instellen naar de predikantstractementen in de kerken der classe, daaromtrent rapport zal uitbrengen en zoo noodig voorstellen doen. Dit voorstel wordt met twee stemmen tegen en twee onthoudingen aangenomen. In deze commissie worden benoemd ouderling van Drimmelen van Bolnes, ouderling de Koning van Rijsoord en Ds. Kunst.

12. Bij de rondvraag naar art. 41 D.K.O. vragen en ontvangen twee kerken advies inzake tucht over enkele doopleden. Een andere kerk ontvangt op haar vraag ten antwoord, dat gemengde gezinnen waar de man Gereformeerd is, voorwerpen van diaconale zorg zijn, en waar de vrouw Gereformeerd is ook, indien het gezinsleven ook overigens een Gereformeerd stempel draagt.

13. Blijdschap wordt uitgesproken, dat Ds. Schouten te Ridderkerk den arbeid aanvaardde, dat Ds. Steenhuis voor Zierikzee en Ds. van Pernis voor Gameren en Herwijnen bedankte, waarbij de hoop geuit wordt, dat ook de beslissing van Ds. v. P. voor Raamsdonk c. a. deselfde moge zijn.

14. De kerken van Barendrecht en Bolnes verhoogen haar jaarlijksche bijdrage voor de zending ieder met *f* 10. De quaestor voor de zending zal aan de zendingsdeputaten rekening en verantwoording doen.

15. Ds. Kunst rapporteert van de ingebruikneming van het kerkgebouw te Klaaswaal en brengt aan de classe den dank dier kerk over voor genoten steun.

16. Vacaturebeurten zullen vervuld worden te Klaaswaal 13 April door Dr. Greydanus, 18 Mei door Ds. Mulder en 15 Juni door Ds. Kunst. In de classe Brielle in de maand Maart door Ds. Steenhuis, April door Ds. Schouten, Mei door Ds. Schouten, Juni door Ds. Goote, Juli door Ds. Koolstra en Aug. door Ds. van Pernis.

17. De quaestor classis verklaart alle collecten en quota te hebben ontvangen.

18. Besloten wordt een uitgebreid verslag der class. vergaderingen te doen opnemen in het plaatselijk orgaan der kerk van Barendrecht en een kort verslag in *De Heraut* en *De Bazuin*.

19. Censura morum wordt gehouden.

20. Na dankgebed van Dr. Greydanus sluit de Praeses de vergadering.

J. G. KUNST,
Actuarius.

Buitenland.

Oostenrijk. Peter Rosegger over het modernisme.

Onder de voorstanders van de „los van Rome"-beweging in Oostenrijk behoort ook de bekende schrijver Peter Rosegger. De predikant Muhlpfort van Mürzzuschlag in Stiermarken zocht onlangs Rosegger's medewerking om de schuld, die er op een pastorie rust, afgelost te krijgen. Deze meende aan het verzoek niet te mogen voldoen en schreef daarom aan pastor Muhlpfort een brief om rekenschap van zijn weigering te geven, waarin het volgende voorkomt: „Sedert in het rijk der Evangelischen of liever niet-Evangelischen modernisten zich uitspraken en door woord en geschrift de geopenbaarde gedachten van den Heiland zoo triviaal verwereldrijkten, dat het voor zielen die God en troost noodig hebben, nauwelijks meer te gebruiken is, heeft de zaak van het Evangelie ook in Oostenrijk schade geleden. Menschen, die uit verlangen naar een reiner Christendom vroeger overgegaan zijn, zien nu hoe het Protestantisme tot rationalisme verslakt en in totaal ongeloof verzandt. Zoover kunnen en willen de meesten niet medegaan, want bij hen gaat het niet om wetenschap en wijsbegeerte, maar om religie. Ik geloof nu wel, zeer geëerde heer, ja ik weet beslist, dat gij met die moderne richtingen niet medegaat, maar des te objectiever kunt gij het feit in het licht stellen, dat het moderne protestantisme of het protestantsche modernisme het kerkelijke leven verwoest en ook in Oostenrijk een oorzaak worden moet van de verflauwing in de belangstelling ten opzichte van de kerkelijke beweging. Hoe beklaag ik dit, ik die gewoon ben zoo groot te denken van het godsdienstig leven des harten, om het even of het katholiek of Evangelisch is".

Een Duitsch blad merkt hierbij op dat het feit dat „van zekere zijde" „zonder keu" moderngetinte mannen, als predikanten naar Oostenrijk gezonden worden, aldaar treurige vruchten begint te dragen. Wanneer men daarmede voortgaat, is het spoedig met de „los van Rome"-beweging gedaan. Wij hebben er altijd voor gevreesd.

Gemengd Nieuws.

Een nieuwe opwekking in Wales. Een nieuwe opwekking is in Wales ontstaan en wel te Cwmtwrch in de Swansea Vallei. De beweging is ook voortgeplant te Penybont een dorp in Radnorshire. Een predikant die getuige was van den arbeid te Penybont, schrijft: »Er zijn merkwaardige gevallen van bekeering. Elken avond komen menschen tot overtuiging en zij schrijven dit toe aan den arbeid van de missionairs, de heeren Jeffreys van Moestey. Deselfde dingen die te Cwmtwrch plaats hadden, gebeurden ook hier; in de meetings openbaart zich deselfde geestelijke macht. De geheele nabuurschap is mijlen in het rond in ontroering gebracht, en het volk komt van verre afstanden. Niemand wordt uitgenoodigd aan de samenkomsten deel te nemen. Sommigen bidden en anderen spreken, en toch is er geen verwarring. Menschen van Engelsche afkomst zijn even enthousiast als die uit Wales afkomstig zijn.

Ook de heer Reich van de Society of Friends (Kwakers) hield eenige conferenties te Port Talbot in de kapel der Calvinistische Methodisten. Van daar ging hij naar Cwmtwrch en andere plaatsen. Het komt ons voor, dat deze beweging niet zoo ver om zich grijpen zal als die van eenige jaren geleden.

De zwijgende Opperkerkeraad. Wij deelden mede dat te Berlijn de vertegenwoordigers van de rechtzinnige minderheden in moderne gemeenten zich tot den Opperkerkeraad gewend hebben met verzoek, te zorgen, dat zij die de belijdenis der Evangelische kerk liefhebben, in hunne kerken eene prediking kunnen hooren die in overeenstemming is met de Heilige Schrift en de belijdenis der kerk. Dit verzoek is den 23sten Mei 1912 gedaan, maar tot hiertoe werd daarop geen antwoord ontvangen. Opnieuw hebben de vertegenwoordigers van negen minderheidsgemeenten in Berlijn zich tot den Opperkerkeraad gewend, met verzoek een antwoord te mogen ontvangen. Wij denken, dat als hierop geen antwoord of een afwijzende beschikking komt, de minderheidsgemeenten de hand aan den ploeg zullen slaan, om zich te verschaffen wat het hoogste kerkbestuur haar niet schijnt te kunnen geven. Wie zou dit haar euvel willen duiden? Het Consistorium van Brandenburg gaf aan de klagers te kennen, dat, als zij in hunne gemeente geen geestelijk voedsel konden vinden, zij zich moesten begeven naar naburige parochiën, waar rechtzinnige predikers zijn. Dat dit antwoord niet bevredigde, laat zich denken. Wij vreezen echter dat de Opperkerkeraad geen gunstiger antwoord zal geven.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

HET GOEDE DEEL.

XXXIX.

IN BERAAD.

Wat bracht al die heeren hier bijeen? vraagt de lezer. Wij zullen het zien.

Bij den vrede van Munster, waarmee de 30-jarigen oorlog eindigde, waren allerlei dingen bepaald en vastgesteld, die nu moesten uitgevoerd worden. Dat ging niet altijd zoo gemakkelijk, en ook had men er niet overal lust toe.

Daarom waren eenige hooge heeren aangesteld, die gezamenlijk moesten toezien, dat al wat bij den vrede was afgesproken, ook eerlijk werd nagekomen. Zoo niet, dan konden zij de nalatigen ter verantwoording roepen. Zij vergaderden in de vrije rijksstad Neurenberg.

Nu hadden al de heeren, die wij eerst bijeen vonden, er groot belang bij, dat ook in de Opper-Palts gehandeld werd naar hetgeen in 1648 was bepaald. Daarom waren ook zij te Neurenberg bijeengekomen, om nader af te spreken en dan te gaan naar de Vredes-Commissie, waar ik zoo even van sprak, opdat die zou zorgen, dat alles in orde kwam.

Verscheiden dagen verliepen, eer men alles onderling had besproken. Want wel hadden allen veelal 't zelfde voor te stellen, maar toch had bijna elk ook nog afzonderlijke wenschen. Tenslotte werd men het eens, en koos eenigen uit, die tot de Commissie gaan zouden. Om die keus te doen, vonden we de heeren bijeen, en straks vertrokken een viertal om de opdracht uit te voeren. Een van hen was graaf Otto van Rothenfels.

In een der zalen van het fraaie stadhuis te Neurenberg was de vredescommissie vergaderd, die de moeilijke taak had, te zorgen dat de vrede op het papier ook leidde tot vrede in werkelijkheid, wat niet zoo gemakkelijk was.

De graaf van Rothenfels en zijn vrienden werden aangediend. Otto's geslacht was, gelijk we weten, in Neurenberg niet onbekend, en hij werd met groote vriendelijkheid ontvangen. Dat hij uit naam van velen kwam wist men eveneens reeds.

„Mijnheeren", zoo sprak hij, „wij komen tot u als tot mannen, op wie onze laatste hoop is gevestigd. Bij den vrede van Munster is toch bepaald, dat alle Duitsche landen die in 1624 Protestantsch waren, dat nu blijven zouden. Had er in die landen tusschen 1624 en 1648 een verandering in den godsdienst plaats gevonden, dan zouden zij toch bij den vrede weêr tot het Protestantsch geloof terugkeeren".

„Zoo is het", sprak de voorzitter der commissie, een oud en voornaam man.

„Maar nu", zoo vervolgde graaf Otto, „zien wij dat het in de Opper-Palts heel anders gaat, dan bepaald is. Het was, dat valt niet te betwisten, in 1624 een Gereformeerd land, waarvan de vorsten zelfs ijverden voor de Gereformeerde leer. Nu heeft keurvorst Maximiliaan van Beieren, nadat de keizer hem met het land had beleend, er den Roomschen godsdienst weer ingevoerd. Ja, meer nog; allen die weigeren tot het pausdom over te gaan, wordt geen keus gelaten dan hun geloof te verloochenen of het land te verlaten. Reeds zijn vele edelen tot het laatste gedwongen geworden, waaronder ook ik. En als mijn onderdanen Evangelisch willen blijven, zullen ook zij ons voorbeeld wel moeten volgen.

„Dit nu strijdt tegen alle recht en rede. Wat bij den vrede is bepaald, wordt in de Palts eenvoudig niet uitgevoerd. Zoo zijn we dan gekomen om uw hulp in te roepen, opdat er recht geschiede en alles weder worde als voorheen."

Toen graaf Otto dit gezegd had, las een zijner metgezellen een schriftelijk verzoek voor aan de Commissie, om bij de regeering van den Palts aan te dringen op de uitvoering van wat bepaald was.

„En zoudt u spoedig antwoord verlangen", vroeg de oude heer.

„Liefst ja", zei de ander, „het is voor velen onzer niet gemakkelijk, zoo lang hier te vertoeven".

„Zoo spoedig zal de Palts toch zeker niet weer Evangelisch worden", zei de voorzitter, met een glimlachje, dat niet verried, hoe hij dat zelf vond, maar wel scheen te beduiden: Als ge het anders verwacht, kon uw geduld wel op harde proef gesteld worden.

Graaf Otto en de zijnen vertrokken, om den anderen te verhalen hoe het hun gegaan was. Men besloot nog een paar weken te Neurenberg te blijven. Inmiddels werd besproken wat te doen. Dat een gunstig bescheid volgen zou, was nauwelijks te verwachten. Toch bleef er nog hoop althans iets te winnen. Hierover waren de meesten het eens, dat zij liever dan hun geloof en Gods Woord prijs te geven, in de ballingschap zouden blijven, ver van hun bezittingen, die zij niet eens mochten bewonen.

Het geduld der afwachtenden werd niet op lange proef gesteld. Men had zich gehaast om uit Neurenberg naar Amberg te schrijven, en vandaar was de brief spoedig in het bezit van keurvorst Maximiliaan. Deze las het geschrift doch schudde reeds aanstonds het hoofd en sprak „Onmogelijk"!

Toen riep hij zijn raad bijeen, las den brief voor en vroeg daarna de meening zijner raadslieden, onder welke de Jezuïeten een voorname rol speelden. Eigenlijk was alle bespreking overbodig, want ieder aanwezige wist zeer goed, dat hetgeen graaf Otto en zijn vrienden vroegen, eenvoudig was wat duidelijk te lezen stond in de bepalingen van den pas gesloten vrede. Ook echter bleek al spoedig, dat men in de Palts niet van zins was, zich veel aan de bepalingen te storen. Tenslotte verklaarde Maximiliaan ronduit, dat hij liever den oorlog nog eens zou beginnen, dan aan ketters het